

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a felperesnek az alperes ellen házasság felbontása és járulékai iránt a Kecskeméti Városi Bíróságnál 16.P.22.248/2008. számon megindított és a Bács-Kiskun Megyei Bíróságnak 1.Pf.21.058/2010/2. számú ítéletével befejezett perében az említett számú másodfokú határozat ellen az alperes által 39. sorszám alatt előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartja.

I n d o k o l á s :

A felperes keresetében - többek között - az alperessel kötött házasságának felbontását kérte arra való hivatkozással, hogy a felek házasesete az alperes felróható magatartása miatt teljesen és helyrehozhatatlanul megromlott.

Az alperes a módosított ellenkérelmében maga is kérte a házasság felbontását, arra hivatkozott azonban, hogy a házaseset megromlását a felperes felróható magatartása idézte elő.

Az elsőfokú bíróság a részítéletével a peres felek 1996. augusztus 31. napján megkötött házasságát felbontotta és kötelezte az alperest a felperes javára 6.000 forint perköltség megfizetésére.

A részítéletének indokolásában tényként állapította meg, hogy a peres felek kezdetben harmonikus házassága fokozatosan megromlott. A felperes gyermekeikkel, az 1997. május 10. napján született D.dal, 2001. június 7. napján született M.nal folyamatosan gyermekgondozási segélyt vett igénybe, majd 2004-től munkaviszonyt létesített. 2007. novemberétől az A. Kft-nél három műszakos munkarendben dolgozott. Munkaviszonya mellett a felperes a háztartást vezette, a gyermekneveléssel kapcsolatos feladatokat ellátta, segített az alperesnek számócaszedésben, illetve egyéb alkalmi munkát is végeztek az alperessel együtt. A sok munka mellett az alperes a felperes terhére rótt, hogy közben a háztartási munkák nem voltak kifogástalanul elvégezve. „A házasság megromlásához az vezetett, hogy az alperes egyre féltékenyebb volt a felperesre, állandó kontroll alatt tartotta, a felperes az alperes tudta nélkül nem mehetett el otthonról, még a szüleihez sem. A peres felek kapcsolatában az alperesnek meghatározó szerepe

volt, mert elvárta a felperestől, hogy miután munkahelyéről hazaér, elmenjen vele alkalmi munkát végezni. A felperes számára egyre megterhelőbb volt a háztartás vezetés és a gyermeknevelésből járó feladatok ellátása mellett és a munkahelyi elfoglaltságot követően végzett alkalmi munka, emiatt egyre fáradtabb lett." (az ítélet 3. oldal első bekezdése)

A felperes és családja már-már beteges jellegűnek érezte az alperes féltékenységet, mert a felperes erre nem adott okot. Rendszeresen előfordult, hogy a felperes akkor mehetett el az édesanyjához a felek gépkocsijával, ha előtte teljesítette az alperes által támasztott házastársi intim kötelezettségét. Az alperes folyamatosan meggyanúsította a felperest azzal, hogy a városban különféle személyekkel, például az egyik szomszédjukkal „jóban van”. Emiatt a felek között egyre több vitára, nézeteltérésre került sor. A szinte napi gyakorisággal előforduló veszekedések során a felperes olykor a kelleténél jobban felemelte a hangját, mert a sok munka miatt egyre kimerültebb volt és egyre inkább úgy érezte, hogy az alperes által elvárt beszabályozott életet nem tudja elviselni.

Közrejátszott a felek kapcsolatának megromlásában az is, hogy a család anyagi biztonságának megteremtéséhez mindkét fél hozzájárult, ennek ellenére az anyagi dolgokat illető döntések meghozatalába a felperesnek nem volt beleszólása.

2008. július 1. napján a felek közötti hangos szóváltást követően a felperes nem tért haza a volt közös lakásba, ettől az időponttól különváltan élnek.

A felperes az életközösség megszakadását követően Sz. T.sal élettársi kapcsolatot létesített.

Az így megállapított tényállás alapján az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy „a peres felek házassága véglegesen és helyrehozhatatlanul megromlott, az életközösség helyreállítására nincs remény, tekintettel arra, hogy a peres felek több, mint másfél éve különváltan élnek. A rendelkezésre álló adatok mérlegelése és egybevetése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a peres felek házassága már nem tölti be társadalmi rendeltetését, ezért a házassági köteléket a Csjt. 18. §-ának (1) bekezdése értelmében túlnyomó részben az alperes magatartására visszavezethető okok alapján felbontotta." (az ítélet 9. oldal utolsó előtti bekezdése)

A részítélet ellen az alperes fellebbezett, melyben az indokolás megváltoztatásával kérte a házasság végleges és helyrehozhatatlan megromlásának megállapításán túlmenően az alperes magatartására visszavezethető okokra való hivatkozás mellőzését, a felperes

élettársi kapcsolatának időpontjára vonatkozóan a rendelkezésre álló bizonyítékok figyelembevételét, valamint az alperesre háruló bizonyítási teherre vonatkozó részítéleti indokolás mellőzését.

A felperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A másodfokú bíróság a részítéletével az elsőfokú részítéletét - a másodfokú bíróság ítéletében foglalt kiegészítéssel - helybenhagyta és úgy rendelkezett, hogy a másodfokú eljárásban felmerült költségét az alperes maga köteles viselni.

A döntését azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékoknak a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti egybevetése, azoknak a maguk összességében való értékelése alapján a házasság megromlásának okaira vonatkozóan a tényállást helyesen állapította meg.

A felperesnek a házasság megromlásának lényegi okaira vonatkozó előadását D. I., D. I.né, D. K. tanúk vallomásai alátámasztották. E tanúk a felperes hozzátartozói voltak ugyan, házassági bontóperben azonban elsősorban a családtagok és a közeli hozzátartozók azok, akik a legszemélyesebb információval tudnak szolgálni a felek együttéléséről. Ebből következően az ilyen tanúk vallomása pusztán a rokoni kapcsolat miatt nem mellőzhető, ugyanis a tanúk a vallomásaikat a hamis tanúzás következményeinek ismeretében teszik meg, s emellett a tanúknak a félhez való kapcsolata és a vallomások tartalma a Pp. 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság mérlegelése alá esik. A felperes hozzátartozói részben a felperes elmondásából, részben közvetlen tapasztalataik alapján számoltak be azon okokról, amelyek a felek közötti házassélet megromlásához vezettek. D. I. tanúvallomásából megállapíthatóan a felek között a gyermeknevelési elvek miatt is voltak nézeteltérések. A felperes szigorúbb, az alperes engedékenyebb volt. Ez a körülmény azonban önmagában nem játszott szerepet a felek közötti házassélet megromlásában.

Az alperes fellebbezésében hivatkozott és dr. B. Zs. gyermekpszichiáter szakorvos iratokhoz 14/A/1. sorszám alatt csatolt szakorvosi véleményéből - mely az alperesi édesapa kérésére készült a D. nevű gyermekre vonatkozóan - csupán az a tény volt megállapítható, amit egyéb peradatok alátámasztottak, miszerint a szülők közül a felperes volt a szigorúbb, az alperes volt az engedékenyebb. A szakorvosi vélemény kitért arra is, hogy az édesanyával e gyermek kapcsolata ambivalens, és a gyermeknél szüleinek válása, testvérével való kapcsolatának megszakadása élethelyzeti krízist eredményezett. A szülők eltérő nevelési elvei konfliktusforrást eredményeztek a szülők között, azonban a házasság megromlásához vezető folyamatban ez döntő tényezőként nem jelentkezett.

Az alperes ellenkérelmében hivatkozott arra, hogy a felperes elhidegült tőle és az együttélések alatt közelebbi kapcsolatba került jelenlegi élettársával: Sz. T.sal. Azt az alperes nem állította, hogy a felperes e személlyel az együttélésük alatt házasságon kívüli kapcsolatot létesített, de szerinte a felperes már készült arra, hogy megszakítja a házassági életközösséget a jövőbeli új kapcsolat reményében.

Az alperes 26. és 28. sorszám alatti beadványában a házasság megromlása tárgyában kérte R. I., D. L., T. B. és L. L. tanúk meghallgatását. E tanúk szomszédok voltak, közelebbi kapcsolatban nem álltak a felekkel, így belső házaséletükről közvetlen információik nem voltak. Az, hogy a felek közötti veszekedésekről nem volt tudomásuk, nem bizonyítja a felek közötti kiegyensúlyozott kapcsolat tényét.

Nevezett tanúkkal az alperes nemcsak a „normális” házassági kapcsolat meglétét kívánta bizonyítani, hanem a felperesnek későbbi élettársával való kapcsolatát is. E tanúk – mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság is határozata indokolásában helyesen megállapította – közvetlen tudomással nem rendelkeztek arról, hogy a felperes az életközösség fennállása alatt kapcsolatot létesített volna a későbbi élettársával. Házassági együttélés alatti külső kapcsolat tényét az alperes sem állította. A tanúk szóbeszédből hallottak arról, hogy a felperes elköltözésének oka egy új kapcsolat kialakulása volt. T. B. tanú 2008. augusztusában látta a felperest egy férfi társaságában. A tanú szerint a felperes nem a testvérével sétálgatott, mert bizalmasabb kapcsolatot látott közte és a férfi között, bár a felperes férfi családtagjait, testvéreit nem ismerte.

Miután a felperes észrevételében előadta, hogy öccsével láthatta a tanú, a tanú már nem volt biztos abban, hogy új barátjával, vagy a testvérével látta-e a felperest. Ha a tanú 2008. augusztusában a felperest nem családtaggal, hanem idegen férfi társaságában látta, akkor ez az időpont már az életközösség megszakadását követő időpont volt. Azt azonban sem e tanú, sem a többi alperesi tanú vallomásából kétséget kizáróan megállapítani nem lehetett, hogy a felperes elköltözésének az oka az új kapcsolat kialakulása lett volna. E tényt, melyre az alperes ellenkérelmében hivatkozott, az alperesnek kellett volna bizonyítania. Az elsőfokú bíróság ezért részítélete indokolásában helyesen hivatkozott e körben az alperest terhelő bizonyítási teherre, valamint a bizonyítatlanságnak a jogkövetkezményére is. Ezért a másodfokú bíróság a részítélet indokolásából nem mellőzte a 9. oldal második bekezdésének erre vonatkozó részét.

Az elsőfokú bíróság részítéletében a felperesnek Sz. T.sal való élettársi kapcsolatának kezdő időpontját 2009. novemberében állapította meg.

A felperes a M. utónevű gyermeket 2009. január 27. napján íratta be az Általános Iskolába. G. Gné osztályfőnök 2009. február 2. napján kelt pedagógiai véleményéből kitűnően másnap találkozott a gyermekkel, s a gyermekért az anya barátja jött el az iskolába. A gyermekkel való beszélgetése során a gyermek elmesélte, hogy garzonban laknak, egy szobában hárman alszanak ő, az anyja, meg annak a barátja (6/A/2. sorszám alatti irat).

A felperes úgy nyilatkozott, hogy amikor a házassági életközösség fennállt még nem ismerte Sz. T.t. Az életközösség megszakadását követően ismerte meg és 2009. tél eleje óta lakik vele együtt (16.P.22.248/2008/31. számú jegyzőkönyv). A rendelkezésre álló bizonyítékokból megállapítható volt, hogy az élettársi kapcsolat 2009. január végétől már fennállt, s ezt megelőzően is közelebbi személyi kapcsolat volt a felperes és későbbi élettársa között. A másodfokú bíróság e megállapítással egészítette ki az elsőfokú részítélet indokolását.

Az elsőfokú bíróság a házasság megromlásának okait, melyek a házasélet teljes és helyrehozhatatlan megromlásához vezettek helyesen állapította meg, a bizonyítási teherre is helyesen utalt, ezért a másodfokú bíróság nem látott alapot a részítélet indokolásának a fellebbezésben foglaltak szerinti megváltoztatására.

A jogerős részítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelemmel élt a részítélet indokolásának - a rendelkező része érintetlenül hagyása mellett - megváltoztatása és a 3. oldal első bekezdése, valamint a 9. oldal utolsó bekezdése azon ténymegállapításának, illetve részének a mellőzése iránt, hogy a házasság megromlásához az alperes magatartása vezetett, illetve a bíróság a házassági köteléket túlnyomó részben az alperes magatartására visszavezethető okok alapján bontotta fel.

A felülvizsgálati kérelmét - a fellebbezésében foglaltakat lényegében megismételve - azzal indokolta, hogy a jogerős ítélet alapjául szolgáló tényállás megállapításának a módja a Pp. 206. § (1) bekezdését és a jogerős ítélet arra alapított döntésének az indokolása pedig a Csjt. 18. § (1) bekezdését sérti.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a jogerős

ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

I. A jogerős ítélet a peres felek egymással részben ellentétes előadásának, a kihallgatott tanúk vallomásának, valamint a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok adatainak az egymással való egybevetése, azok okszerű, logikai ellentmondásoktól mentes, és a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt elveknek egyébként is megfelelően történő értékelése alapján, megalapozottan állapította meg a felek jogvitájának az érdemi elbírálásához szükséges tényállást.

Ennek során a bizonyítási teher Pp. 206. § (1) bekezdésében foglalt főszabályának a helyes alkalmazásával értékelte az alperes terhére mindazon tények bizonyítatlanságát, amelyek vonatkozásában az alperesnek állott érdekében az, hogy a saját tényállításait a bíróság valóban fogadja el.

Alaptalanul hivatkozik az alperes ezzel szemben arra, hogy a felek házasságának megromlásának a nagyobb gyermekük nevelésével kapcsolatos konfliktusok, a felperes tőle való elhidegülése és az volt az oka, hogy a felperes egy új kapcsolat reményében megszakította az életközösséget, mert e tényállításainak valódiságát a felperes tagadásával szemben nem bizonyította. A felülvizsgálati kérelmében hivatkozott egymásnak ellentmondó bizonyítékok pedig - általa is elismerten - túlnyomó részben olyan tényekre és körülményekre (felperes elköltözését követő lakóhelye, élettársi kapcsolatának kezdő időpontja és a személyes ingóságainak a holléte) vonatkoznak, amelyek egyrészt az életközösség végleges megszűnése után következtek be, illetve merültek fel, és ezért azoknak a házasság megromlásában semmiféle szerepük nem lehetett, másrészt a házasság megromlásával kapcsolatos okok és körülmények vonatkozásában a felperes által vitatott alperesi tényállítások valódiságának megállapítására nem adnak alapot, a felperes előadásának és az általa bejelentett tanúk vallomásának a valódiságát pedig nem cáfolják.

A Pp. 270. § (2) és 275. § (3) bekezdésében foglaltakból viszont az következik, hogy a tényállás megállapításának a módjára vonatkozó és az ügy érdemi elbírálására is lényeges kihatással lévő eljárásjogi szabálysértés hiányában a szabad bírói mérlegeléssel megállapított tényállás felülvizsgálati eljárás keretében történő felülmérlegelésének, a bizonyítékok újbóli értékelésének nincs helye.

II.1. A Csjt. 18. § (1) bekezdése szerint a házasságot a bíróság bármelyik házastárs - illetőleg a házastársak közös - kérelmére

felbontja, ha a házaseletük teljesen és helyrehozhatatlanul megromlott.

Az idézett törvényhely nyelvtani értelmezéséből az következik, hogy a magyar bontójog az ún. feldúltság elvét követi, tehát nincsenek olyan egyedi ún. „bontó okok”, amelyek valamelyikének fennállása – a különböző, egymással összefüggő magatartások és körülmények, illetőleg ezeknek a házastársakban kiváltott hatásai vizsgálatának a hiányában is – szükségképpen a házasság felbontására adna alapot. A bontóperben tehát azt kell vizsgálni, hogy bekövetkezet-e az a helyzet, amelynek következtében a házassági kötelék fenntartására reális lehetőség nincs.

Annak pedig, hogy a Csjt. az ún. vétkesség elvéről hallgat, és „bármelyik”, tehát a „kötelességsértő házastárs” számára is lehetőséget nyújt arra, hogy a házasság felbontása iránti kereset előterjesztésére azon az alapon hogy a házasság teljes és helyrehozhatatlan megromlása az ő hibájából következett be, a további következménye az, hogy a Csjt. a vétkességnek, mint szankciós elvnek az alkalmazását olyan értelemben sem ismeri, hogy a bíróságnak kötelessége lenne az ítélet rendelkező részében annak kimondása, hogy melyik házastárs felróható magatartása, „vétkessége” vezetett a házasság felbontására.

A vétkességi elv elvetése viszont – az alperes felülvizsgálati érvelésével szemben – nem ad alapot olyan következtetésre, hogy a bíróság az ítéletének indokolásában sem állapíthatná meg azt, hogy milyen dominánsan súlyos, erkölcsileg egyértelműen kifogásolható, kötelességsértő magatartás vezetett a házaselet teljes és helyrehozhatatlan megromlásához. Az erkölcsileg kifogásolható magatartás elviselése ugyanis egyrészt az azt alappal sérelmező házastárstól nem várható el, másrészt a Csjt. a bontáshoz kapcsolódó járulékos kérdésekkel kapcsolatos jogvitákban (lakáshasználat, gyermekelhelyezés) esetenként döntő vagy igen nyomatékos jelentőséget tulajdonít a családjogilag felróható, vagyis a házastársi kötelességeket súlyosan sértő magatartásoknak.

A perbeli esetben a felek kölcsönösen arra alapítottan kérték a házasság felbontását, hogy a házaseletük a másik fél felróható magatartása miatt teljesen és helyrehozhatatlanul megromlott. Nem sértett tehát anyagi jogi szabályt az első- és a másodfokú bíróság azzal, hogy a felek házaselet megromlásában közreható magatartását bizonyítás tárgyává tette és a részítéletének indokolásában az ezzel kapcsolatos ténymegállapításait és jogi következtetéseit is rögzítette.

2. Alaptalanul hivatkozik az alperes arra, hogy a jogerős részítéletnek a felek házaselet megromlásához vezető magatartásával kapcsolatos megállapítása alaptalan lenne.

A Csjt. 23. § (1) bekezdése szerint a házastársak jogai és kötelességei egyenlőek: a házasság ügyeiben közösen kell dönteniük, a 24. § -a szerint pedig a házastársak hűséggel tartoznak egymásnak és egymást támogatni kötelesek.

Az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban is irányadó tényállásban részletezett magatartása nem csupán a házastársnak a házasság tartalmából folyó erkölcsi, hanem - az utóbb idézett törvényhelyek által meghatározott - jogi kötelezettségeit is sértette, hiszen az a házastársak egyenjogúságának elvével és egymással szemben fennálló támogatási kötelezettségével egyaránt ellentétben állott.

A kifejtettek miatt a Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítélet felülvizsgálattal támadott indokolási részét - a Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazott Pp. 254. § (3) bekezdése alapján az érdemi döntés helyes indokaira is utalva - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban a felperesnek áthárítható költsége nem merült fel, ezért a Legfelsőbb Bíróság a költségviselés tárgyában való határozathozatalt mellőzte.

Budapest, 2011. május 17.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró.

A
tisztviselő

kiadmány

hitelélül: